

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtru[m] restitutio sit actus commutatiuæ iustitiæ? 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

De restitutione, in octo articulos diuisa.

D Binde considerandum est de restitutione.

¶ Et circa hoc quærentur octo.

¶ Primo, cuius actus sit.

¶ Secundo, vtrum necesse sit ad salutem omne ablatum restitui?

¶ Tertio, vtrum oporteat illud multiplicatum restituere?

¶ Quarto, vtrum oporteat restitui quod quis non abstulit?

¶ Quinto, vtrum oporteat restitui ei à quo acceptum est?

¶ Sexto, vtrum oporteat restituere cum qui accepit?

¶ Septimo, vtrum aliquem alium?

¶ Octauo, vtrum sit statim restituendum?

ARTIC. I.

Vtrum restitutio sit actus iustitiæ commutatiuæ?

AD primum sic proceditur. Videtur, quòd restitutio non sit actus iustitiæ commutatiuæ. Iustitia enim respicit rationem debiti. Sed sicut donatio potest esse eius quod non debetur, ita etiam & restitutio. Ergo restitutio non est actus alicuius partis iustitiæ.

344
inf. ar. 2.
& 5. cor.

¶ 2 Præterea, illud quod iam transijt, & non est, restitui non potest. Sed iustitia & iniustitia sunt circa quasdam actiones & passionis, quæ non manent, sed transeunt. Ergo restitutio non videtur esse actus alicuius partis iustitiæ.

¶ 3 Præterea, Restitutio est quasi quædam recompenfatio eius, quod subtractum est. Sed aliquid potest homini subtrahi non solum in commutatione, sed etiam in distributione: puta cum aliquis distribuens, minus dat alicui quam debeat habere. Ergo restitutio non magis est actus commutatiuæ iustitiæ quam distributiuæ.

SED contra, Restitutio ablationi opponitur. Sed ablatio rei alienæ est actus iniustitiæ circa com-

Sec. Sec. Vol. ij.

F

muta-

mutationes. Ergo restitutio eius est actus iustitiæ, quæ est in commutationibus directiua.

RESPONDEO dicendum, quòd restituere nihil aliud esse videtur, quàm iteratio aliquem statuere in possessionem, vel dominium rei suæ. Et ita in restitutione attenditur æqualitas iustitiæ secundum re- compensationem rei ad rem: quod pertinet ad iustitiam commutatiuam. Et ideo restitutio est actus commutatiuæ iustitiæ, quando scilicet res vnius ab alio habetur, vel per voluntatem eius, sicut in mutuo, vel deposito: vel contra voluntatem eius, sicut in rapina vel furto.

Ad primum ergo dicendum, quòd illud quod alteri non debetur, non est, propriè loquendo, eius, etsi aliquando eius fuerit. Et ideo magis videtur esse noua donatio quam restitutio, cum quis alteri reddat quod ei non debetur. Habet tamen aliquam similitudinem restitutionis: quia res materialiter eadem est: non tamen est eadem secundum formalem rationem, quam respicit iustitia, quod est esse suum alicuius. Vnde nec propriè restitutio dicitur.

Ad secundum dicendum, quòd nomen restitutionis, in quantum importat iterationem quandam, supponit rei identitatem. Et ideo secundum primam impositionem nominis, restitutio videtur locum habere præcipuè in rebus exterioribus, quæ manentes eadem, & secundum substantiam, & secundum ius dominij, ab vno possunt ad alium deuenire. Sed sicut ab huiusmodi rebus nomen commutationis translatum est ad actiones vel passionem, quæ pertinent ad reuerentiam vel iniuriam alicuius personæ, seu nocumentum vel profectum: ita etiam nomen restitutionis ad hoc deriuatur: quæ licet realiter non maneat, tamen manet in effectu vel corporali, puta cum ex percussione leditur corpus: vel qui est in opinione hominum, sicut cum aliquis verbo opprobrioso remanet infamatus, vel etiam minoratus in suo honore.

Ad

Ad tertium dicendum, quod recompensatio, quã facit distribuens ei, cui dedit minus quã debuit, fit per comparationem rei ad rem: vt quanto minus habuit quã debuit, tanto plus ei detur. Et ideo iam pertinet ad iustitiam commutatiuam.

ARTIC. II.

Vtrum sit necessarium ad salutem, quod fiat restitutio eius quod ablatum est?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod non sit necessarium ad salutem, quod fiat restitutio eius quod ablatum est. Quod enim est impossibile, non est de necessitate salutis. Sed aliquando impossibile est restituere id quod est ablatum, puta cum aliquis abstulit alicui membrum vel vitam. Ergo non videtur esse de necessitate salutis, quod aliquis restituat quod alteri abstulit.

¶ 2 Præterea, Committere aliquod peccatum, non est de necessitate salutis: quia sic homo esset perplexus. Sed quandoque illud quod auferitur, non potest restitui sine peccato: puta cum aliquis alicui famam abstulit, verum dicendo. Ergo restituere ablatum non est de necessitate salutis.

¶ 3 Præterea, Quod factum est, non potest fieri vt factum non fuerit. Sed aliquando alicui auferitur honor suæ personæ, ex hoc ipso, quod passus est ab aliquo iniuste eum vituperante. Ergo non potest sibi restitui quod ablatum est. Et ita non est de necessitate salutis restituere ablatum.

¶ 4 Præterea, Ille, qui impedit aliquem ab aliquo bono consequendo, videtur illud ei auferre: quia quod modicum deest, quasi nihil deesse videtur, vt Philosophus dicit in secundo * Physic. Sed cum aliquis impedit aliquem, vt non consequatur præbendam vel aliquid huiusmodi, non videtur quod teneatur ei ad restitutionem præbendæ: quia quandoque non potest. Non ergo restituere ablatum, est de necessitate salutis.

S E D contra est, quod Augustinus dicit in epist.

F 2 ad

348
4 d. 15. q.
1 a 8. q.
2 Et quod
12. ar. 6.
c. peccatū
de regul.
iur. l. 6.

l. 2. to. 56
to. 2.